

Aan de gemeenteraad
cc commissieleden
cc pers

DATUM 29 november 2023
ZAAKNUMMER 1375841
BEHANDELD DOOR Remko den Besten
TELEFOON (035) 629 2844
UW KENMERK -
BIJLAGEN -
BETREFT Informatie Netcongestie

Geachte raadsleden,

In de [collegebrief van 18 oktober 2023](#) informeerden wij u over de vooraankondiging van TenneT ten aanzien van netcongestie. In deze brief informeren we u nader over dit onderwerp en over de stappen die we aan het zetten zijn.

Gevolgen van netcongestie

Zoals inmiddels bekend loopt het elektriciteitsnet tegen zijn grenzen aan vanwege de snel stijgende vraag naar elektriciteit. Oorzaken zijn de verduurzaming van woningbouw en industrie, digitalisering en elektrisch vervoer. Dat was de aanleiding voor TenneT (hoogspanningsnetwerk) en Liander (midden- en laagspanningsnetwerk) in Noord-Holland een stop aan te kondigen op nieuwe grootverbruikersaansluitingen (> 3x80 Ampère) voor de afname van elektriciteit. Aanvragen van grootverbruikers, bijvoorbeeld supermarkten, grotere scholen (zoals middelbare scholen) en grotere bedrijfsgebouwen en kantoren komen op een wachtlijst te staan en moeten dus afwachten of, en zo ja, wanneer ze geleverd kunnen krijgen. Dit kan een groot maatschappelijk effect hebben. Dit geldt niet voor kleinverbruikers en particulieren en ook niet voor terugleveringsaansluitingen voor bijvoorbeeld zonneparken. Verder is er nog voldoende ruimte op het net voor de woningbouwplannen.

Onderzoek congestiemanagement

TenneT heeft in samenwerking met Liander inmiddels een onderzoek ingesteld naar de toepassing van congestiemanagement. Dit onderzoek wordt afgerond medio 2024 en zolang dit loopt, krijgen grootverbruikers geen nieuwe of grotere aansluiting. Met congestiemanagement bieden netbeheerders de mogelijkheid aan grootverbruikers om tegen een financiële vergoeding het elektriciteitsnet op piekmomenten te ontlasten (spitsmijden). Doel hiervan is om ruimte te creëren op het elektriciteitsnet voor grootverbruikers die nu op de wachtlijst staan. Uit vergelijkbaar onderzoek in andere regio's bleek dat hiermee enige ruimte kon worden gecreëerd, om de problematiek slechts deels te verlichten. TenneT heeft aangegeven dat in onze regio tot 2031 knelpunten in transportcapaciteit worden verwacht.

Uitbreiding van het elektriciteitsnet

TenneT en Liander zullen komende jaren fors investeren in uitbreiding van het elektriciteitsnet. Beide partijen hebben recent hun tweejaarlijkse investeringsplannen gepubliceerd. Daarin is een sterke toename van investeringen zichtbaar. Voor de hele provincie Noord-Holland gaat het om een bedrag van 1,6 miljard euro. Winstwaarschuwing daarbij is wel dat ruimtelijke procedures tijd vergen en tekort aan arbeidskrachten en materialen tot vertraging zou kunnen leiden.

Voor Hilversum zijn de geplande investeringen van TenneT ([zie kaart voor uitleg](#)) in het hoofdverdeelstation Diemen en de de hoogspanningsverbinding Diemen-Lelystad-Ens relevant, net als de investeringen van Liander in nieuwe verdeelstations Hilversum West en Weesp Noord als ook de uitbreiding van onderverdeelstations Crailo, Noorderbegraafplaats, Jonkerweg, Raafstraat en 's-Graveland. Liander werkt reeds aan de benodigde verdubbeling van de middenspanningsstations in Hilversum, daar gaan we verderop in deze brief op in.

Ontwikkelingen op landelijk en provinciaal niveau

Landelijk lopen er diverse programma's, zoals het 'Landelijk Actieprogramma Netcongestie'. Hierin is onder andere aandacht voor actieve ondersteuning van initiatieven als lokale grootschalige opslag waarmee het verbruik op piekniveau kan worden verminderd. Ook komt er ondersteuning voor het inrichten van energyhubs. Die hubs, vaak groepen bedrijven, stemmen duurzame productie, verbruik en opslag lokaal af. Daardoor kan er meer duurzame energie gebruikt worden en is er minder kostbare capaciteit nodig van het elektriciteitsnet.

Een andere belangrijke landelijke ontwikkeling is de nieuwe Energiewet. Op dit moment wordt de Energiewet behandeld in het parlement. Dit wetsvoorstel vervangt de huidige Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet. Het voorstel voegt de regels voor het transport en de levering van gas en elektriciteit in Nederland bij elkaar. Met de nieuwe Energiewet krijgen netbeheerders meer mogelijkheden om netcongestie aan te pakken. Bijvoorbeeld door het beschikbaar kunnen stellen van gereserveerde, niet gebruikte transportcapaciteit ('use it or lose it'). Ook kunnen netbeheerders door de nieuwe wetgeving meer flexibele transportcontracten aanbieden en daarmee slimmer gebruik maken van de bestaande ruimte op het net. Ook bevat het wetsvoorstel een nieuw stelsel voor het uitwisselen van data, waarbij het voor huishoudens en bedrijven eenvoudiger wordt om eigen data in te zien of te delen met een dienstverlener zoals een prijsvergelijker of energieverbruiksmanager. Het wetsvoorstel biedt duidelijke kaders voor metingen, datakwaliteit, privacy, identificatie, bescherming en beveiliging van de energiedata.

Hilversum participeert in provinciale en landelijke initiatieven zoals het gezamenlijk optrekken via de VNG ter ondersteuning van de lobby om het concept energiedelen in de nieuwe Energiewet te krijgen. Met dit concept ondersteunen we bedrijven in de ontwikkeling van energyhubs, groepen bedrijven die onderling energie willen uitwisselen voor een meer stabiele en lokale energiebalans.

Een andere landelijke ontwikkeling is het 'Ontwerp codebesluit prioriteringsruimte transportverzoeken'. In dit ontwerp doet de ACM (Autoriteit Consument & Markt) een voorstel voor prioritering bij het toekennen van netaansluitingen aan maatschappelijke instellingen of projecten boven andere grootverbruikers. Denk aan voorrang voor het onderwijs, zorg, sport of verduurzamingsprojecten, in plaats van het huidige uitgangspunt 'wie het eerst komt het eerst maalt'. Dit is een goede ontwikkeling. Echter, dan moet er wel capaciteit zijn om te kunnen toekennen.

De provincies hebben een Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat en energievisie ontwikkeld. Voor Hilversum is dat het [pMIEK Noord-Holland Zuid](#) en een [Energievisie voor Noord-Holland Zuid](#). In de energievisie staan enkele algemene principes voor de hele provincie. Denk aan energie besparen als eerste stap. Want alle energie die niet gebruikt wordt, hoeft ook niet opgewekt te worden.

Een ander uitgangspunt is de vraag naar energie en het aanbod ervan dichterbij elkaar te plaatsen. Hiermee en door slimme oplossingen, zoals energieopslag, is er minder nieuwe infrastructuur nodig. Het provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat met de belangrijkste regionale projecten wordt elke 2 jaar opnieuw geactualiseerd en vastgesteld. De provincie Noord-Holland, netbeheerders Liander, TenneT en gemeenten spannen zich in de Taskforce Energie-infrastructuur in om zo snel mogelijk het elektriciteitsnetwerk uit te breiden.

Wat gebeurt er al in Hilversum?

- Data-gedreven sturing ontwikkeld met Liander

We overleggen sinds vorig jaar structureel met Liander over de benodigde versnelling van hun investeringen in de energie-infrastructuur in Hilversum. Dit gaat onder meer over ruimtelijke plannen die extra aansluitingen vragen en werkzaamheden in de openbare ruimte. Voor gemeente Hilversum is dat bijvoorbeeld de woningbouwplanning, voor Liander de uitbreiding van het aantal middenspanningsruimtes per buurt. De gemeente faciliteert Liander in de zoektocht naar passende locaties voor deze stations, ongeveer een verdubbeling per buurt. Dat is gelet op de benodigde hoeveelheid grond, circa 25 m² per stuk, niet altijd even makkelijk in te passen in onze openbare ruimte.

Afgelopen jaar hebben Liander en Hilversum samen een platform voor data-uitwisseling gemaakt, op basis van een gezamenlijk Geografisch InformatieSysteem (GIS). Daarin delen we relevante gegevens voor de planning van de energie-infrastructuur. Denk aan ruimtelijke ontwikkelingen, beheerplanningen en de benodigde netverzwaring door Liander. Zo maken we gebruik van de ontwikkelingen op het gebied van datagestuurde werken. Dit biedt ons de mogelijkheid om de informatie uit beleid, gebiedsontwikkelingen en projecten inzichtelijk te maken.

We passen dit toe in een buurtaanpak met Liander voor netverzwaring. Afgelopen jaar hebben we met Liander de data opgebouwd voor de drie buurten, die als eerste op de planning bij Liander staan voor netverzwaring. Dit zijn het Zeeheldenkwartier, de Astronomische Buurt en de Hilversumse Meent. Per buurt brengen we informatie bij elkaar uit de woningbouwmonitor, de hoofdbomenstructuur, de gemeentelijke eigendomskaart en de planning van de ontwikkelingen van het riool in combinatie met de planning van Liander voor de plaatsing van nieuwe middenspanningsruimtes.

- Voorbereiding samenwerkingsovereenkomst laag- en middenspanningsnet Liander en Hilversum

Op deze manier werken we samen aan een integrale efficiënte aanpak voor de uitbreiding van het elektriciteitsnet. Liander heeft aan alle gemeenten in hun gebied gevraagd om een gemeente-specifieke samenwerkingsovereenkomst elektriciteitsnet laag- en middenspanning te sluiten, over de manier van werken om per buurt het elektriciteitsnet te verzwaren. Door ervaring op de doen in de bovenstaande drie wijken, verzamelen we de bouwstenen om voor Hilversum een passende samenwerkingsovereenkomst op te kunnen stellen.

Dit overleg met Liander biedt ook de basis om nu met elkaar de consequenties te bekijken van netcongestie, onder meer voor verschillende gebieden met veel grootverbruikers, zoals de Gebiedsagenda ZuidWest, Samenwerkingsagenda Media Park, Arenapark, Stationsgebied en Bruisend Hart.

- Jaarplan energietransitie

In het Jaarplan Energietransitie 2024, dat in januari in de commissie ter advisering aan B&W komt, heeft netcongestie een belangrijke plek. Dat geldt ook voor de Visie Openbare Ruimte, die in dezelfde periode aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. Hierbij hebben we Liander betrokken, voor een collegiale toetsing van het concept. Zij hebben daarin het belang van ruimte voor uitbreiding van het elektriciteitsnet benadrukt. In deze Visie Openbare Ruimte schetsen we de uitdagingen om de energie-infrastructuur in te passen, boven- en ondergronds.

- Meer regie op energie-infrastructuur

We hebben onlangs een adviseur Energie-infrastructuur aangesteld, vanwege de uitdagingen op dit gebied nu en in de komende jaren. Hij coördineert onze samenwerking met Liander en formeert een intern regieteam voor een integrale aanpak, van openbare ruimte tot gebiedsontwikkeling. Op de agenda voor komend jaar staat het blijven toepassen en ontwikkelen van onze data-gedreven sturing op de energie-infrastructuur. Op die manier willen het algemene begrip netcongestie vertalen naar een concrete aanpak. Dit gaat om de verzwaring van het energienet per buurt door Liander, energie-infrastructuur als onderdeel van gebiedsontwikkelingen en projecten (oa Arenapark, MOB-complex, Stationsgebied, Onderwijshuisvesting en Bruisend Hart) en om het raakvlak tussen netcongestie en het opstellen en uitvoeren van ander beleid, zoals onze nieuwe Economische visie en het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit.

We volgen de ontwikkelingen rondom netcongestie op de voet en dragen zorg voor concrete activiteiten. Zodra er weer nieuwe informatie of ontwikkelingen zich voordoen, informeren wij u weer.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Hilversum,
de gemeentesecretaris,

de burgemeester,

mr. C.P. Torres Barrera

dr. ir. G.M. van den Top